

רשות ההגבלים העסקיים

- טיוטה -

גילוי דעת בעניין איגודים עסקיים ופעילותם

א. פתח דבר

1. עניינו של גילוי דעת זה הוא בפעילותם של איגודים עסקיים בהיבט דיני התחרות. איגודים עסקיים הינם חזון נפרץ בחיי הכלכלה ובנוף העסקים בישראל. כאשר האיגוד העסקי פועל כדין לקידום אינטרסים לגיטימיים של אותו ענף, עשויה פעולתו לשרת אף את עניינם של צרכנים וגורמים אחרים המושפעים מן הפעילות בענף.¹ עם זאת, בזווית הראייה התחרותית האיגוד העסקי מהווה, בראש ובראשונה, חוליית קישור בין עסקים מתחרים, העלולה לשמש אכסניה להסדרים כובלים ולקווי פעולה אסורים.
2. נוכח מעמדו המיוחד כגורם מקשר בין מתחרים וכבית גידול פוטנציאלי להסדרים כובלים ולקווי פעולה אסורים, על איגוד עסקי המבקש למנוע הפרת הדין ועל ממלאי תפקיד בו לנקוט את האמצעים הנדרשים באופן סביר כדי למנוע הפרת דיני ההגבלים העסקיים במסגרת הפעילות באיגוד או כתוצאה ממנה, וזאת מראשית היווסדו ולאורך כל תקופת קיומו. איגוד עסקי וממלאי תפקיד בו, שלא ינקטו אמצעים אלה, יהיו עלולים לשאת באחריות להפרת הדין.
3. תכליתו של גילוי הדעת הנוכחי היא לפרוס את עמדת הממונה על הגבלים עסקיים ביחס להתנהלות איגודים עסקיים, חברים בהם, ממלאי תפקיד וכל אדם הפועל מטעם איגוד עסקי או בשליחותו באמצעות כללי עשה ולא תעשה, ולהציב תמרורי אזהרה מפני התנהלות אסורה במסגרת האיגוד העסקי או בחסותו. גילוי דעת זה אינו מהווה פטור סוג ואינו מייתר פטור או אישור בית הדין בכל מקרה שבו הם נדרשים. כמו כן, גילוי הדעת הנוכחי אינו עוסק באמצעי האכיפה שאותם תנקוט הרשות במקרה של הפרת החוק על ידי איגוד עסקי.²
4. מילוי בתום לב ובקפידה של הכללים המפורטים בפרק ד' להלן, לגבי הנושאים המפורטים בו, ייראה על ידי הרשות כפרקטיקה מיטבית באשר להתנהלות באיגוד עסקי בקשר לאותם נושאים וכנקיטת אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של החוק, בהתאם לסעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988 (להלן – "החוק") בקשר לאותם נושאים.

¹ OECD policy roundtables trade associations: potential pro-competitive and anti-competitive aspects of trade, business associations (2007), p. 15. Available at <http://www.oecd.org/regreform/sectors/41646059.pdf>

² לעניין זה ראו גילוי דעת 1/12 הנחיות רשות ההגבלים העסקיים בדבר השימוש בהליכי אכיפה של עיצומים כספיים, 2011, הגבלים עסקיים 5001998.

ב. איגוד עסקי בפרספקטיבה תחרותית

כללי

5. "איגוד עסקי" מוגדר בסעיף 1 לחוק כ"חבר בני אדם, בין מאוגד ובין שאינו מאוגד, שמטרותיו, כולן או חלקן, הן קידום ענייניהם העסקיים של החברים בו". הגדרה זו חלה על כל חבר בני אדם, שנוצר על מנת לייצג אינטרסים עסקיים של החברים בו, בין שהוא תאגיד ובין שאינו תאגיד, בין שהוא מקיים פעילות עסקית עצמאית ובין שאינו מקיים פעילות כזאת, בין שכל חבריו פועלים בישראל ובין שרק חלקם פועלים בישראל.³ איגוד עסקי עשוי לכלול גם עוסקים מחוליות שונות בשרשרת המוצר או לאגד עוסקים מענפים נפרדים וכן חבירה של כמה איגודים עסקיים. חבר בני אדם יראה כאיגוד עסקי כמשמעו בחוק בהתאם למהותו ולא על פי הגדרתו או כינויו, יהא הוא "איגוד", "התאחדות", "הסתדרות", "אגודה", "עמותה", "ועד", וכיו"ב.
6. חבירת עוסקים הפועלים בענף מסוים לאיגוד עסקי אינה מהווה, כשלעצמה, הסדר כובל. מנגד, החבירה לאיגוד עסקי והחברות בו אינן מקנות הגנה מאחריות צדדים להסדר כובל, ככל שהוא מתקיים בקשר עם האיגוד. כך למשל, כאשר תקנון האיגוד העסקי מהווה הסדר כובל, עצם ההצטרפות לאיגוד עלולה להיראות כהצטרפות להסדר כובל. התנהלות העוסקים תיבחן לפי מהותה, בין אם היא מתקיימת במסגרת איגוד עסקי ובין אם לאו, בין אם המשתתפים בה חברים באיגוד עסקי ובין אם לאו.
7. האיגוד העסקי עצמו נבדל ממיזם משותף או ממיזוג בכך שכינונו אינו משנה את מפת השחקנים בענף ואת מעמדם כמתחרים עצמאיים, ולרוב, אינו מיועד לשמש מוקד רווח נפרד, ולכל הפחות, מוקד רווח משמעותי.⁴ על איגוד עסקי הפועל באופן עצמאי בזירת התחרות עשויים אפוא לחול גם דיני המיזמים המשותפים.⁵

פעילות האיגוד העסקי

8. ככלל, החבירה באיגוד עסקי מאפשרת לרתום את הידע והנסיון המקצועי של המשתתפים לטובת שיפור הענף והגדלת הביקוש למוצרים או לשירותים המסופקים על ידיו.⁶ פעילות לגיטימית של האיגוד, שאינה מכוונת לפגיעה בתחרות ושאינה עלולה למנוע או להפחית את התחרות, עשויה להביא ברכה לענף. כך באשר לפעולות של האיגוד שאין בהן כדי

³ ר' למשל – החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין: Choices International Foundation ("צ'ויסס") עסקים בתעשיית המזון והמשקאות בישראל, ס' 4, 2009, הגבלים עסקיים 5001365.

⁴ OECD Roundtable; Areeda & Hovenkamp, Antitrust Law (2nd Ed.), Para. 1477 לעיל ה"ש 1, עמ' 21.

⁵ ר' החלטה בדבר מתן פטור להקמת תאגיד ייעודי למתן שירותים בתחום בריאות השן, 2013, הגבלים עסקיים, 500452; החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין מועצת המובילים וההיסעים בישראל וחבריה לבין משרד הביטחון, 2003, הגבלים עסקיים 3018215; החלטה בדבר מתן פטור בתנאים להסדר בין: Choices International Foundation ("צ'ויסס") עסקים בתעשיית המזון והמשקאות בישראל, ס' 4, 2009, הגבלים עסקיים 5001365; כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), תשס"ו-2006, ק"ת 6483, עמ' 793.

⁶ ר' קביעה לפי סעיף 43(א)(2) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בעניין קו פעולה של ארגון בתי חולים פרטיים לחולים כרוניים בישראל, 2007, פס' 39 ואילך, הגבלים עסקיים 500740. (להלן: "עניין בתי החולים הגריאטריים").

- טיוטה -

לפגוע בתחרות ויש בהן משום הוזלת עלויות השגת מידע מקצועי, קביעת סטנדרטים העשויים לקדם יעילות, איכות ובטיחות, קביעת נוהלי התנהגות ראוייה וכללי אתיקה לטובת הענף והצרכנים, קידום ספרות מקצועית, ייצוג הענף מול רשויות שונות ומול הציבור ועוד.

9. בצד הברכה העשויה לצמוח מפעילותם, באיגודים העסקיים טמון זרע פורענות של ממש בהיבט התחרות. חברת מתחרים לשיבה משותפת או לפעולה משותפת, מעוררת, מעצם טיבה, חשש, כי אותם מתחרים יפעלו באופן הפוגע בתחרות, בין בכוונה ובין אגב קידום תכלית אחרת, שיכולה להיות לגיטימית כשלעצמה. לפעילות באיגוד עלולה להיות השפעה שלילית על התחרות גם בענפי פעילות נוספים, שבהם פועלים חברים באיגוד.

10. החששות הנובעים מחברת מתחרים במסגרת איגוד עסקי מתפרשים על קשת רחבה. חשש ראשון במעלה הינו כי האיגוד העסקי ישמש מסווה לפעילות מתואמת במסגרת קרטל או יקבע או ימליץ לחבריו על קו פעולה העלול למנוע או להפחית את התחרות. ישיבות האיגוד, המערך הלוגיסטי שלו והמידע המוחזק על ידיו עלולים להקל על התיאום, הפיקוח והאכיפה הקרטליסטיים. לא בכדי נמצא, כי "ההיסטוריה של דיני התחרות בישראל הוכיחה כי איגודים עסקיים נטלו חלק פעיל ברבים מהקרטלים החמורים שנתגלו במשק".⁷

11. במסגרת התנהלות האיגוד עשויים להתפתח יחסי קרבה או עניין משותף בין מתחרים אשר אפשר כי יביאו לצינון הלהט התחרותי ביניהם וכן יחסי כפיפות או תלות של מתחרה מסוים במתחרה אחר.⁸ סביב השולחן המשותף עשויים מתחרים להחליף ביניהם מידע רגיש מבחינה תחרותית ולגשר על פערי מידע ביניהם וכך להביא לפגיעה בתחרות.

12. איגוד עסקי עלול לשמש פלטפורמה להחרמת מתחרים, ספקים או צרכנים, להערמת חסמים על דרכם של שחקנים חדשים בענף ולדיכוי התמריץ של החברים בשוק להתרחב או לפתח מוצרים ושירותים משופרים או מגוונים. איגוד עסקי עלול להתערב ביחסים עסקיים או בסכסוך מסחרי בין אחד מחבריו לבין ספק או לקוח שלו, ולהצר את צעדיו של אותו ספק או לקוח שלא כדין. האיגוד העסקי עלול לפעול גם למניעת התפתחות תחרות לאיגוד עצמו. רשימה זו אינה מקיפה, ככל הנראה, את כל הפורענויות העלולות להיגרם בעטייה של חברת מתחרים באיגוד עסקי, הכל לפי נסיבות המקרה.

13. פגיעתו הרעה של האיגוד העסקי עשויה להתבטא בדרכים רבות, כגון הוראה או המלצה ובכלל זה המלצה המיומרת להיות בלתי מחייבת. הפחתת תחרות בעטיו של איגוד עסקי יכולה להתבטא גם בתנאי החברות באיגוד, בקוד ההתנהגות שהוא מבקש להנהיג בענף, בסטנדרטים מקצועיים ואתיים שבאחריותו, במידע שהוא אוסף או מבקש להפיץ בין חבריו ועוד. התנהלות אסורה עלולה להתקיים בין ביוזמת האיגוד או במעורבותו הישירה ובין כאשר האיגוד משמש פלטפורמה המקלה על יצירת הסדר בין עוסקים.

⁷ מיכל (שיצר) גל, אמיר ישראלי ומנחם פרלמן, "הסדרים כובלים – יסודות האיסור", מיכל גל ומנחם פרלמן ניתוח משפטי וכלכלי של דיני ההגבלים העסקיים, כרך א' 193, 311 (נבו הוצאה לאור, 2008); כן ר' החלטה בדבר מתן פטור בתנאים בעניין איגוד אתרי האינטרנט בישראל, 2002, הגבלים עסקיים 3015425; OECD Roundtable, לעיל ה"ש 1, עמוד 15.

⁸ עניין מועצת המובילים וההיסעים בישראל, ה"ש 5 לעיל.

ג. על קו פעולה והסדר כובל

14. התנהלות האיגוד העסקי וחברים בו עשויה לעלות כדי הסדר כובל אסור. נוכח אופיו המיוחד של האיגוד העסקי מצא המחוקק לנכון שלא להסתפק בהגדרה הכללית של הסדר כובל, אלא ראה לנכון להוסיף הוראה מיוחדת שעניינה קביעת קו פעולה בידי איגוד עסקי. סעיף 5 לחוק קובע:

"קו פעולה שקבע איגוד עסקי לחבריו או חלקם העלול למנוע או להפחית תחרות בעסקים ביניהם, או קו פעולה כאמור שהמליץ עליו לפנייהם, יראו כהסדר כובל כאמור בסעיף 2, ואת האיגוד העסקי וכל אחד מחבריו הפועל על פיו כצד להסדר כובל."

15. על תכלית סעיף 5 עמד בית המשפט העליון בעניין בורוביץ' (הדגשה הוספה):

"תכליתו של סעיף 5 לחוק ההגבלים, לתפיסתנו, היא להתמודד עם מצב שבו התחרות החופשית בענף מסוים נפגעת כתוצאה מפעילותו של איגוד עסקי שממליץ "המלצות" לחבריו והללו נוהגים לפיהן. במצב זה עשוי להיות קושי בהטלת אחריות על חברי האיגוד לפי עבירת ההסדר הכובל הקבועה בסעיף 4 לחוק. קושי זה נובע מכך שייתכן מצב שבו חבר באיגוד העסקי פעל לפי קו הפעולה שהומלץ על-ידי האיגוד ושעלול לפגוע בתחרות, אולם ללא שמתקיימים לגביו כל יסודות עבירת ההסדר הכובל ... **סעיף 5 לחוק נועד לאפשר את הטלתה של אחריות פלילית על אדם כזה (ואף על האיגוד העסקי עצמו). על-כן הוא קובע כי יש לראות בקו הפעולה שהומלץ (או נקבע) על-ידי האיגוד כהסדר כובל ובחבר האיגוד שנהג לפיו כצד להסדר הכובל.** לעומת זאת כאשר עסקין באדם שאין קושי להוכיח את היותו "צד" להסדר כובל, אין קיימת שום הצדקה שייחנה מהגנה כלשהי מפני הטלת אחריות פלילית רק מפני שביצע את פעולותיו במסגרתו של איגוד עסקי. לפיכך אין כל מניעה להרשיע חבר באיגוד עסקי בעבירת ההסדר הכובל ה"רגילה" אם מתקיימים לגביו כל היסודות הדרושים לשכלול העבירה."⁹

16. כאשר מתקיימים יסודות עבירת ההסדר הכובל, אין במסגרת האיגוד העסקי כדי למלט את הצדדים להסדר הכובל מאחריות לחלקם בו. כאשר מדובר בקו פעולה שהאיגוד קבע או המליץ, בלא הסדר ספציפי, תחול הוראת ס' 5, קו הפעולה ייראה כהסדר כובל, והאיגוד וכל אחד מחבריו שפעל על פי קו הפעולה ייראה כהסדר כובל בסעיף 2 לחוק. יובהר, כי עבירת קו פעולה עלולה להתקיים גם מקום בו איש מחברי האיגוד לא נהג על פיה או טרם הספיק לנהוג על פיה.

17. עמדה זו עולה בקנה אחד עם תכלית הסעיף, החלת האיסור על הסדרים כובלים גם על פעולות מתואמות העלולות לפגוע בתחרות, שמקורן באיגוד העסקי גם מבלי שיהווה הסדר עצמאי בין מנהלי עסקים¹⁰ ואיסור על הגבלת שיקול דעתם העסקי העצמאי של

⁹ ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ', נט (6) 776 פס' 101 (פורסם בנבו, 31.03.2005).

¹⁰ גל ופרלמן, ניתוח משפטי וכלכלי של דיני ההגבלים העסקיים, הנ"ל בה"ש 7, 311.

- טיוטה -

מנהלי העסקים או על נסיון להכווין את פעילותם או לתאם ביניהם בשדה התחרות.¹¹ כך באשר להסדר הנכנס לגדרי סי' 2 (א) לחוק וכך באשר להסדר הנכנס לגדרי סעיף 2 (ב) לחוק, שעניינו הסדר שבו הכבילה נוגעת למחיר שיידרש, יוצע או ישולם, לרווח שיופק, לחלוקת השוק או לכמות הנכסים או השירותים, איכותם או סוגם. חזקת העלילות להפחתת התחרות בהסדרים המנויים בסעיף קטן (ב)¹² תחול על קו פעולה כעל כל הסדר אחר בין מנהלי עסקים.

18. קו פעולה עשוי לבוא לידי ביטוי באופן "רך" על דרך המלצה¹³, הדרכה או הכוונה או באופן נוקשה, בדמות הוראה מחייבת כלפי החברים, המלווה סנקציות. אלה כאלה עשויות להוות קו פעולה.¹⁴ קו פעולה עשוי להתבטא בהוראה בתקנון האיגוד או בכל מסמך יסוד אחר של האיגוד, בהפצת מסמך בין החברים,¹⁵ או בדברי שבח להתנהלות מן העבר, שהיוותה הסדר כובל, שמובלעות בה המלצה או רמיזה, כי יש לנהוג באופן דומה.¹⁶ קו פעולה יכול להתקיים בהמלצה או הוראה שלא לפעול, כגון כאשר האיגוד קורא לחבריו שלא להשתתף במכרז מסוים או ממליץ להם שלא להתקשר עם ספק, לקוח או מתחרה כלשהו או לסייג או להתנות השתתפותם.¹⁷

ד. כללים מנחים להתאגדות באיגוד עסקי ולהתנהלות

19. נוכח החששות הטבועים בעצם קיומו של איגוד עסקי ובפעולותיו, על האיגוד הרוצה להבטיח כי הפעילות במסגרתו לא תביא להפרת החוק ולא תעודד אותה, להבהיר לחברים בו את האיסור על פעילות העולה כדי קו פעולה או הסדר כובל ולעשות את כל הדרוש באופן סביר למנוע שימוש במוסדותיו, במתקניו, בפורמים מטעמו או בחסותו (לרבות כנסים מקצועיים ואחרים, סדנאות, פורומים אינטרנטיים, כתבי עת וכיו"ב), באופן שיביא לפגיעה בתחרות. על האיגוד העסקי להקפיד הקפדה יתירה לא רק במעשיו אלא גם בהתבטאויותיו, שכן "לאור מעמדו המיוחד של האיגוד העסקי והחששות התחרותיים שפעילותו מעוררת, יש להתייחס בזהירות רבה ובקפידה להתבטאויות

¹¹ ע"ש (י-ם) 1049/00 התאחדות בעלי אולמות ואירועים בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 19.03.2002); עניין בתי החולים הגריאטריים פס' 49; החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין סלקום ישראל בע"מ, פרטנר תקשורת בע"מ, פלאפון תקשורת בע"מ ו-LECG LTD, 2007, הגבלים עסקיים 5000601.

¹² דני"א 4465/98 טבעול (1993) בע"מ נ' שף הים (1994) בע"מ, פ"ד נו(1) 56, 98 (2001); עניין בתי החולים הגריאטריים, ה"ש 6 לעיל, פס' 54 ואילך.

¹³ קיום המלצה ייבחן לפי מבחן של מהות, בלא תלות בהגדרתה או במשפטים מסייגים כגון "מסמך זה אינו מהווה המלצה".

¹⁴ ערר 2/89 מועצת המובילים בישראל נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, 1991, הגבלים עסקיים 3001546; עניין בתי החולים הגריאטריים, פס' 47 ואילך; החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין חברי לשכת עורכי הדין, 2004, הגבלים עסקיים 5000697 - פטור למבצע מוגבל בזמן למתן שירותי עריכת צוואה על ידי חברי לשכת עורכי הדין בתעריף מקסימלי מומלץ.

¹⁵ ערר 2/89 מועצת המובילים בישראל, ה"ש 13 לעיל; ע"ש (י-ם) 1049/00 התאחדות בעלי אולמות ואירועים, ה"ש 11 לעיל; עניין בתי החולים הגריאטריים, פס' 47 ואילך; פטור להסדר בין חברי לשכת עורכי הדין, ה"ש 13 לעיל.

¹⁶ ת"פ (י-ם) 10-12-22847-10 מדינת ישראל הרשות להגבלים עסקיים נ' נסים בובליל ואח' החלטה מיום 7.6.2012, פס' 71 (פורסם בנבו, 07.06.2012).

¹⁷ עניין בתי החולים הגריאטריים, לעיל ה"ש 6; ת"א (ת"א) 1617/93 וולקן מצברים נ' איגוד המוסכים בישראל דינים מחוזי, לב(6) 642, 646; קביעה בדבר קיום הסדר כובל - פעילות איגוד סוכנות השחקנים, 1994, הגבלים עסקיים 3003746.

- טיוטה -

קולקטיביות היוצאות מטעמו, במיוחד כאשר מדובר בהתייחסות לפעילות שעל פניה היא פוגעת בתחרות".¹⁸

20. להלן מספר כללים אשר יסייעו בידי האיגוד, חבריו וממלאי התפקידים בו לנהל את פעילות האיגוד בלא להפר את דיני ההגבלים העסקיים. אין מדובר בהוראות מחייבות, אלא בהמלצות שליקטה הרשות לאור ניסיונה בתחום, אשר הליכה על פיהן תקטין במידה משמעותית את הסכנה שבהפרת חוק ההגבלים העסקיים אגב פעילות האיגוד. כללים אלה יפים, בשינויים המחויבים, גם לחברת מתחרים שאינה מתכנה "איגוד עסקי", לרבות חברת מתחרים אד הוק.

הגדרות

21. במסמך זה:

"**ישיבה**" – לרבות שיחות ועידה, ישיבות וידאו וכל אמצעי טכנולוגי אחר המחבר המשתתפים וכן פורומים אחרים כגון כינוסים מקצועיים, אירועים חברתיים שבהם משתתפים חברי האיגוד וכיו"ב.

"**מידע רגיש מבחינה תחרותית**" - מידע שאינו פומבי או שאינו ניתן לזיהוי או איתור בקלות יחסית, אשר אם ייוודע למתחרה עסקי של בעל המידע יגביר את יכולתו של אותו מתחרה לצפות מראש את אסטרטגיית המחיר והייצור ואת תגובתו הצפויה של בעל המידע ליוזמות מחיר וכמות מצד אותו מתחרה, והכל בהתאם לנסיבות הקונקרטיות.¹⁹

(א) ישיבות האיגוד ומפגשים אחרים בין מתחרים

22. חברת מתחרים סביב שולחן אחד, ממשי או רעיוני, מעוררת חששות במישור התיאום ובמישור חשיפת מידע ו"מישור הדופק" בין המתחרים. היא עלולה אף להמריץ את המשתתפים לפנות לאפיקי פעולה כגון החרמה קולקטיבית. לפיכך, על האיגוד העסקי ועל המשתתפים לנקוט הקפדה יתירה בהתנהלות הישיבה ובהתנהלותם שלהם במהלכה.

23. ישיבת האיגוד העסקי וכל ישיבה אחרת המאורגנת על ידי האיגוד העסקי או מתנהלת מטעמו, במסגרתו או בין כתליו, אשר מיוצגים בה גופים מתחרים, תתנהל באופן הבא:

(1) בישיבה לא יידונו, במישרין או בעקיפין, עניינים רגישים מבחינה תחרותית ולא ייחשף מידע רגיש מבחינה תחרותית, לרבות במסגרת חומך הכנה לישיבה, ניירות עבודה, מצגות וכיו"ב.

(2) רשימה מפורטת וסגורה של עניינים לדיון תיקבע ותובא לידיעת המשתתפים בטרם הדיון. הרשימה לא תכלול עניינים רגישים מבחינה תחרותית. הרשימה לא תכלול סעיפי "שונות", "כללי" וכד'. המשתתפים בישיבה לא ידונו אלא בעניינים שברשימה, אלא אם התקיים טעם מוצדק לסטות מכך, אשר יוסבר במפורט בפרוטוקול הדיון;

¹⁸ ת"פ (י-ם) 10-12-22847 מדינת ישראל נ' נסים בובליל ואח' ה"ש 16 לעיל, פס' 71.

¹⁹ להרחבה ופירוט ר' טיוטה להערות הציבור של גילוי דעת מטעם הממונה על הגבלים עסקיים בעניין חשיפת מידע במסגרת בדיקת נאותות טרם עסקה בין מתחרים, 2013, הגבלים עסקיים 500364.

- טיוטה -

(3) יו"ר הישיבה או מי מטעמו יבהיר עם תחילת הישיבה, כי על הנוכחים להימנע מלדון בעניין רגיש מבחינה תחרותית ומלחשוף מידע רגיש מבחינה תחרותית ויבהיר להם כי חשיפת מידע כאמור או קיומו של דיון בעניין רגיש מבחינה תחרותית, עלולים להוות הסדר כובל בלתי חוקי, אף אם הם מתקיימים טרם הישיבה או לאחר סיומה. הבהרה כאמור תועבר לחברי האיגוד גם בטרם הישיבה, בין במסגרת ההזמנה לישיבה ובין בדרך אחרת.

(4) הישיבה תתועד בפרוטוקול מפורט אשר יירשם בזמן אמת. הפרוטוקול יפרט, בין השאר, את מועד ומקום הישיבה, שמות המשתתפים השתייכותם הארגונית ותפקידם, הנושאים העומדים לדיון, כל החלטה, המלצה או סיכום שהתקבלו במהלך הישיבה וכל מסמך שהוגש או הועבר בעת הישיבה או כהכנה לה. במהלך הישיבה לא יידונו עניינים "שלא לפרוטוקול".

(ב) הוראות והמלצות מטעם האיגוד

24. האיגוד לא יקבע הוראות או המלצות שיש בהן כדי להוות קו פעולה או הסדר כובל בין חבריו ולא ייטול חלק בהפצתן או בפרסומן. מבלי לגרוע מכלליות האמור, יימנע האיגוד מקבלת החלטה, מתן הוראה, המלצה או עצה מקצועית, לחבריו ולעוסקים אחרים, במישרין או באמצעות צד שלישי, בעניינים הבאים:

(1) מחירים, מדיניות תמחור, נוסחות תמחור ותנאים מסחריים אחרים, ובכלל זה מחירוים ותעריפונים, שיעורי הנחות והטבות, שער חליפין, מבצעים, תשלומים ומדיניות אשראי;

(2) עלויות ודרכי חישוב;

(3) אסטרטגיה עסקית, מדיניות תמחור, היקף ייצור, מגוון, פיתוח עסקי או מדיניות תחרות;

(4) השתתפות במכרז או מנגנון תיחור אחר, או הימנעות מהשתתפות בו, והערכה בדבר כדאיות ההשתתפות;

(5) התקשרות או הימנעות מהתקשרות עם ספק, לקוח או מתחרה מסוים, התניית התקשרות עמו בתנאים או סייגים, החרמתו, או הערכה בדבר כדאיות ההתקשרות עמו.

(ג) איסוף, החזקה והפצה של מידע על ידי האיגוד

25. חשיפת מידע רגיש מבחינה תחרותית בין מתחרים טומנת בחובה חשש לצינון התחרות, להקלה על התנהגות מתואמת ולתיאום מפורש בין מתחרים.²⁰ מטעם זה, על האיגוד העסקי המבקש לאסוף מידע לשם עיבודו והפצתו בענף לנקוט זהירות יתירה במידע

²⁰ טיוטת גילוי דעת בעניין חשיפת מידע במסגרת בדיקת נאותות טרם עסקה בין מתחרים, הי"ש 19 לעיל.

- טיוטה -

שהוא מבקש לאסוף, להבטיח כי יוחזק באופן שלא יאפשר זליגתו לידי מי שאינו מורשה להיחשף אליו וכי המידע הסופי שהוא מבקש להפיץ אינו מהווה מידע רגיש מבחינה תחרותית.

26. האיגוד לא יאסוף, לא יחזיק ולא יפיץ, במישרין או באמצעות אדם שלישי, מידע שאינו פומבי או שאינו ניתן לזיהוי או איתור בקלות יחסית בעניינים הבאים:

(1) אסטרטגיה תחרותית ותכניות עסקיות בהווה או צופות פני עתיד;
 (2) מחירים, מדיניות תמחור, נוסחת תמחור, הנחות, מבצעים, אשראי ותנאי מכירה אחרים;

(3) עלויות ודרכי חישובן;

(4) שולי רווח בהווה או בעתיד או יעדי רווחיות;

(5) כושר ייצור ותכניות ייצור בהווה או בעתיד;

(6) מידע אודות ספק ספציפי, לקוח ספציפי או מתחרה ספציפי;

(7) כל מידע שיש בו כדי ללמד על המפורט בסעיפים הקטנים (1)-(5), כגון מידע על כושר ייצור בעבר, כאשר ניתן להניח כי לא חל שינוי משמעותי בכושר הייצור מאז אותו מועד.

27. בכל הנוגע לאיסוף מידע רגיש מבחינה תחרותית שאינו נמנה על הקטיגוריות המפורטות בפס' 26 לעיל, יחולו הכללים הבאים:

(1) מידע רגיש תחרותית לא יועבר ולא ייחשף לעיני אדם בלתי מורשה ובכלל זה עוסק הפועל בענף וכל אדם מטעמו או הקשור בו, אף אם הוא ממלא תפקיד באיגוד העסקי. האיגוד יעשה כל הנדרש באופן סביר על מנת להבטיח כי מידע רגיש מבחינה תחרותית המוחזק על ידיו או מטעמו לא יועבר ולא ייחשף לאדם בלתי מורשה. האיגוד לא יעביר מידע רגיש מבחינה תחרותית לכל צד שלישי אלא לשם עיבודו או לתכלית ברורה אחרת, שנקבעה מראש ותועדה, ובכפוף להתחייבות לשמירת סודיות, אשר נאמר בה במפורש, כי אין להעביר את המידע לכל אדם בלתי מורשה;

(2) לא ייאסף מידע רגיש תחרותית, הצופה פני עתיד או שגילו ביום הבקשה לקבלו פחות מששה חודשים;

(3) יש להסתפק, ככל הניתן, במידע ברמת הפרטנות הנמוכה ביותר שיש בה כדי לענות על תכלית האיסוף, ושאינה מאפשרת לדלות מידע פרטני בדרך של "הנדסה לאחור";

(4) באיסוף המידע על האיגוד לפנות לכל חברי האיגוד הרלוונטיים לתכלית האיסוף או לקבוצת מדגם אקראית מתוך חברי האיגוד;

(5) באיסוף המידע, יימנע האיגוד מכפייה, דרישה או הוראה לחבריו להעביר מידע רגיש מבחינה תחרותית.

- טיוטה -

28. האיגוד לא יפיץ את המידע המעובד אלא לאחר שנקט אמצעים סבירים לוודא כי לא ניתן להתחקות אחר מידע רגיש מבחינה תחרותית באמצעות הנדסה לאחור של המידע המעובד.

29. האיגוד יקפיד כי אופן הפצת המידע לא יקנה יתרון בלתי הוגן למתחרים מסוימים על פני מתחרים אחרים. האיגוד יקפיד על שוויון מהותי בהפצת המידע וזמינותו.

(ד) פעילות מול רשויות שלטון

30. ייצוג משותף של הפועלים בענף עשוי להביא בפני הרשות השלטונית תמונה רחבה יותר, לייעל הליכים לעוסקים ולרשות השלטונית ובעיקר להעניק משנה תוקף לעמדת העוסקים בענף בבחינת קול אחד המייצג את הרבים.²¹ כך בהליכי חקיקה וחקיקת משנה, בפני ערכאות שיפוטיות ומעין שיפוטיות, בפני רשויות מינהל וגופים שהוסמכו על ידיהן או בפני גופים הממלאים תפקיד ציבורי כגון קביעת תקנים או נהלים מקצועיים.

31. פנייה בתום לב של איגוד עסקי לרשות שלטונית אינה מהווה, כשלעצמה, הפרה של דיני ההגבלים העסקיים. עם זאת, כאשר בעצם הפנייה לרשות השלטונית יש משום העברת מסר לחברי האיגוד לנהוג בדרך מסוימת, עלולה הפנייה עצמה לעלות כדי קו פעולה של איגוד עסקי.²² בנוסף, מזווית הראייה התחרותית חברת המתחרים, בין במסגרת איגוד עסקי ובין אד הוק, מעוררת חששות המאפיינים שולחן משותף, שעליהם עמדנו לעיל. בנוסף, הפנייה לרשות שלטונית תחת דגל אחד עשויה ליצור תחושת הזדהות או שותפות גורל בין המתחרים ולהקהות את תחושת היריבות התחרותית ביניהם. החברה המשותפת עלולה אף לעודד תיאום מלא או חלקי של צעדיהם ומדיניותם העסקית של החוברים לשם קביעת עובדות בשטח, הפעלת לחץ על הרשות השלטונית או היערכות מתואמת למצב שישרור לאחר שהרשות השלטונית תקבע את אשר תקבע.²³

32. בעבר גילה הממונה על הגבלים עסקיים דעתו באשר לשיתופי פעולה בין מתחרים בפעולה מול רשויות שלטון (גילוי דעת 1/00), בין במסגרת איגוד עסקי ובין שלא במסגרתו.²⁴ יובהר, כי גם האמור בגילוי דעת זה משקף את עמדת הממונה על הגבלים עסקיים ביחס לפנייה משותפת של מתחרים לרשויות שלטון בין אם היא נעשית באמצעות איגוד עסקי ובין אם לאו. יש לקרוא גילוי דעת זה יחד עם האמור בגילוי דעת 1/00, אולם ככל שהוראות גילוי דעת 1/00 אין עולות בקנה אחד עם הוראות גילוי הדעת הנוכחי, יגברו הוראות גילוי הדעת הנוכחי.

33. עניינו של גילוי הדעת הנוכחי בהשלכותיה התחרותיות של חבירה משותפת של מתחרים בפנייה לרשויות השלטון, ולא בפגיעה בתחרות שאפשר ותיגרם בעקבות עצם הפעלת סמכות שלטונית. ברי, כי כאשר הפנייה לרשות השלטונית אינה כנה, חבירת המתחרים תיבחן על פי מהותה ולא על פי הצגתה.

²¹ עניין בתי החולים הגריאטריים, ה"ש 6 לעיל, פסי' 61 ואילך; OECD Roundtable, ה"ש 1 לעיל, עמ' 250-251.

²² ע"ש (י-ם) 1049/00 התאחדות בעלי אולמות ואירועים, ה"ש 11 לעיל, פסי' 15.

²³ גילוי דעת 1/00 שיתוף פעולה בין מתחרים בפעולות מול רשויות שלטון, פסי' 3, 2000, הגבלים עסקיים 3007119.

²⁴ גילוי דעת 1/00, ה"ש 23 לעיל.

- טיוטה -

34. יש להבחין בין פנייה לרשויות השלטון בכובען הציבורי-רגולטורי לבין פנייה בעלת אופי מסחרי. כאשר מוקד הפנייה הינו התקשרות מסחרית עם המדינה או רשות שלטונית מסוימת, תיראה הפנייה כחבירת מתחרים בהקשר עסקי, וכזאת יחולו עליה גם דיני המיזמים המשותפים.

35. בחבירת מתחרים לפנייה לרשות שלטון, בין במסגרת איגוד עסקי ובין אם לאו, בין במישרין ובין באמצעות צד שלישי, לרבות עורכי דין, שתדלנים ("לוביסטים"), יועצי יחסי ציבור וכל אדם אחר הפועל מטעם האיגוד או מי מחבריו או מבעלי עניין בענף, יש לפעול בהתאם להנחיות הבאות:

(1) תכלית הפנייה ותוכנה יוגדרו באופן ברור ומראש. המגעים ושיתוף הפעולה בין המתחרים יוגבלו לפעולות הנדרשות באופן סביר לקידום אותה תכלית;

(2) בפנייה לרשות השלטונית ובכל פעילות עזר או הכנה לה, יחולו על החוברים ועל כל אדם הפועל מטעם האיגוד ההוראות המפורטות בפסי' 23 לעיל, בשינויים המחוייבים;

(3) ככל שהחוברים לפנייה מבקשים להציג בפני הרשויות, במישרין או באמצעות צד שלישי, נתונים או מידע, המבוסס על מידע רגיש מבחינה תחרותית או ככל שהעברת מידע כזה נדרשת על פי דין או על ידי הרשות השלטונית הרלוונטית, יחולו על איסוף המידע, אחזקתו, עיבודו והפצתו, הוראות פסי' 26-27 לעיל. יובהר כי חובת ההימנעות מחשיפת מהלכים עסקיים עתידיים חלה, ביתר שאת, על מהלכיהם העסקיים של החוברים בעקבות תוצאת פנייתם לרשות הציבורית, תהא אשר תהא;

(4) בפניית איגוד עסקי לרשות השלטונית על האיגוד לייצג בתום לב את עניינם חבריו ולהבהיר לרשות השלטונית מיהם העוסקים שאותם הוא מייצג. יובהר, כי כאשר עמדת האיגוד העסקי מוכתבת, הלכה למעשה, על ידי עוסק אחד או מקצת מן העוסקים בענף או כאשר תכליתה או תוצאתה העיקרית לשרת את עניינם של אותו עוסק או של אותם עוסקים ולא את טובת הענף, עלולה פניית האיגוד להוות התערבות בשיקול דעתם העצמאי של חברי איגוד הסבורים כי אינה משרתת את עניינם ואפשר אף מביאה להחלטה המנוגדת לאינטרס העסקי שלהם. התערבות זו עלולה, בנסיבות מסוימות, לעלות כדי קו פעולה אסור;

(5) על מנת למנוע חשש להפרת הדין, האיגוד העסקי ינקוט משנה זהירות בתיאום פעולות החברים בו בקשר לנשוא הפנייה לרשות השלטונית. האיגוד לא יורה, לא יכריז, לא יציע ולא ימליץ לחבריו לנקוט פעילות עסקית מתואמת כלשהי, לרבות הפעלת לחץ או נסיון לשכנע את הרשות השלטונית או לשם היערכות להחלטת הרשות באשר לפנייה אליה ולא יציע פרשנות להוראות או תקנות שיש בה כדי להשליך על פעילות עסקית של העוסקים.

36. הוראות סעיף 35 הנ"ל, יחולו, בשינויים המחוייבים, אף על ייצוג הענף בפני גופים ציבוריים ובתקשורת.

(ה) תנאי חברות באיגוד

37. כאשר החברות באיגוד העסקי מקנה גישה לנכס, מידע או שירות שעשויה להיות לו השפעה משמעותית על כושר התחרות של עוסק או כשהיא עשויה להקנות גישה לפעילות כלכלית משמעותית או להקל עליה משמעותית, הרי אי קבלתו לאיגוד או הוצאתו ממנו עלולה לחסום או להגביל את יכולתו להתחרות בענף ובכך למנוע או להפחית את התחרות בעסקים ואף להוות החרמה.²⁵

38. ככל שחברות באיגוד מקנה גישה לנכס, מידע או שירות שעשויה להיות לו השפעה משמעותית על כושר התחרות של עוסק או שיש בה כדי להקל משמעות על גישה לנכס או לשירות או על יכולת השימוש בו (לרבות כאשר לאיגוד שליטה על אספקת הנכס או השירות או על הפעלתו, או כאשר יש לאיגוד חלק באותו נכס או שירות או במי שמספק אותו, או כאשר יש לו השפעה על הגישה או יכולת השימוש באותו נכס או שירות) יקפיד האיגוד על מילוי ההוראות הבאות בנוגע לקביעת תנאים לחברות באיגוד ולהפסקתה:

(1) תנאי החברות באיגוד עסקי יהיו שוויוניים, ברורים ומבוססים על סטנדרטים אובייקטיביים, בהתאם לתכליות האיגוד העסקי. האיגוד לא יקבע תנאי חברות בלתי פרופורציוניים או בלתי סבירים שיש בהם כדי להגביל שלא לצורך חברות באיגוד של עוסקים בענף, כגון דמי חברות, ותק פעילות או איתנות פיננסית, שאינם סבירים בהתחשב בפעילות האיגוד ומטרותיו;

(2) האיגוד לא יתנה חברותו של אדם באיגוד העסקי באישור או בהסכמת חברי האיגוד, כולם, רובם או מי מהם, או באישור או הסכמת ממלאי תפקידים באיגוד, ובתנאי שהמבקש להיות חבר באיגוד עמד בתנאי החברות העונים על האמור בסעיף קטן (1) לעיל;

(3) קיימת ערכאה אובייקטיבית ובלתי תלויה, המוסמכת לדון בהחלטות האיגוד בענייני דחיית בקשה לחברות באיגוד, הפסקת חברות בו או השעייתה, התניית תנאים לחברות, תשלומים וקנסות הקשורים בחברות או בהפסקת חברות. ערכאה זו תהיה נגישה לכל חבר האיגוד ולכל אדם המבקש להיות חבר באיגוד.

(ו) כנסים מקצועיים, ירידי מסחר, תצוגות, וזירות מסחר אחרות

39. כנסים, ירידי מסחר, תצוגות וזירות מסחר אחרות מזמנים יחדיו גורמים שונים הפועלים בענף, ספקים וצרכנים בפועל ובכח ומקנות להם אמצעי חשיפה והצגת מוצרים חדשים. לאירועים אלה עשויה להיות חשיבות רבה לקידום הענף, אולם מטבע הדברים, הם מעוררים חששות תחרותיים המאפיינים שולחן משותף בין מתחרים, שעליהם עמדנו בפרק ד(א) לעיל ועל כן, יחולו עליהם ההוראות המפורטות בפס' 23 בשינויים המחוייבים. הוראות אלה יחולו אף על אירועים חברתיים שבהם משתתפים מתחרים.

²⁵ Bellamy & Child, *European Union Law of Competition* (7th ed.), p. 386; American Bar Association (ABA) Section of Antitrust, *Antitrust and Associations Handbook* (2009), p. 63.

- טיוטה -

40. על איגוד עסקי, היוזם, מארגן, מנהל או נותן חסותו לכנס מקצועי, יריד מסחרי, תערוכה או זירת מסחר דומה, שעשויה להיות לו השפעה משמעותית על כושר התחרות של עוסק או שהוא עשוי להקנות גישה לפעילות כלכלית משמעותית או להקל עליה משמעותית, יחולו, בשינויים המחוייבים, ההוראות המפורטות בפס' 38, וכך גם על יזום, ארגון, מתן חסות או סיוע לאירועים או מפגשים חברתיים המקבצים מתחרים. זאת, בהתחשב בנסיבות כל עניין, ובכלל זה טיב האירוע, קיומם של אירועים דומים אחרים, מידת החשיפה או הפעילות שהשתתפות בכינוס עשויה להעניק ביחס לכלל הפעילות בענף וכיו"ב.

(ז) הסדרה עצמית וסטנדרטיזציה

41. איגודים עסקיים עשויים להיות מעורבים בהסדרה של הפעילות בענף ובכלל זה קביעת כללי אתיקה ונהלי התנהלות מקצועית, מעורבות בסטנדרטיזציה המקצועית (תקנים), סטנדרטים מקצועיים ומינוח מקצועי אחיד) ובמנגנוני פיקוח ואכיפה הקשורים בהם. בדומה, איגודים עסקיים עשויים להשתתף בתיוג מוצרים או שירותים בהתאם לקריטריונים מסוימים, או לסטנדרטים ספציפיים של איכות, הקרובים לתחום פעילותו או עיסוקו של הענף. פעילות זו של איגוד עסקי עשויה להתקיים בהתאם להסמכה בחיקוק או מטעם רשות מוסמכת או באופן וולונטרי.

42. מעורבות האיגוד בתחום ההסדרה העצמית והסטנדרטיזציה עשויה להיות מועילה לענף ולציבור, כאשר היכרותו עם הענף ובקיאותו במאטריה המקצועית יכולות לתרום תרומה ממשית להסדרה וכאשר לעוסקים בענף יש אינטרס אמיתי בהסדרה מקצועית מיטבית ותמריץ להשקיע בה. עם זאת, פעילות האיגוד בתחומים אלה עשויה להיות נגועה בבעיית נציג ובחשש לפגיעה בתחרות. הסדרת כללי ההתנהלות וסטנדרטים מקצועיים בידי העוסקים בענף, שלהם אינטרסים כלכליים ואחרים, שאינם זהים לאינטרס של הענף בכללו או של הציבור, עלולה להביא לפגיעה בתחרות, בין במכוון ובין אגב קידום אינטרסים לגיטימיים במהותם.

43. קביעת כללי התנהלות מקצועית או סטנדרטים, בין במסגרת איגוד עסקי ובין שלא במסגרתו, עלולה לשמש אמצעי להקשות על כניסת שחקנים חדשים או מוצרים חדשים לענף או להביא להוצאת שחקנים או מוצרים קיימים מן השוק, להקל על תיאום, להביא לצמצום התחרות על איכות המוצר או השירות ולצמצום מגוון המוצרים או השירותים המסופקים. היא עלולה אף לשמש אמצעי להגנה על תיאום מפני האיום הכרוך בכניסת שחקנים חדשים לפעילות בענף.²⁶

44. המרחק הקצר בין מעורבות עניינית ומקצועית בהסדרה עצמית ובסטנדרטיזציה, המקדמות את הענף, לפעילות שתכליתה או תוצאתה הפחתת התחרות או מניעתה, מחייב כי פעילות האיגוד העסקי בתחומים אלה תיעשה במסגרת הליך מקצועי, נטול פניות

²⁶ ר' למשל, ניתוח הקשר בין קביעת תקן המגן על יצרני המרצפות לבין קיומו של קרטל בתחם המרצפות אצל עי' כהן, הבחירה הציבורית ופרשנות תכליתית, **משפט וממשל** יא(1), 317, 334 (2007).

- טיוטה -

ופתוח אשר ימזער ככל הניתן את עצמת החשש לפגיעה בתחרות. דברים אלה נכונים גם למעורבות מתחרים שאינם מאוגדים באיגוד עסקי בהסדרה עצמית ובסטנדרטיזציה.

45. על איגוד עסקי הפועל בתחום ההסדרה העצמית או הסטנדרטיזציה **(להלן בפסקה זו "הסדרה")** או באכיפתן ומבקש להבטיח כי פעילות זו לא תביא להפרת החוק ולא תעודד אותה, לוודא את קיום היסודות הבאים:

(1) ההסדרה משרתת אינטרס ציבורי ממשי ומוגדר וכל רכיב או הוראה הנכללים בה מסייעים להגשמת התכלית;

(2) ההסדרה אינה גורמת להעלאת חסמים לפעילות בענף ואינה עלולה למנוע או להפחית את התחרות בענף באופן אחר, אלא במידה המזערית הנדרשת להשגת התכלית האמורה;

(3) ההסדרה תיעשה על ידי אנשי מקצוע על בסיס שיקולים מקצועיים בלבד, בהליך ענייני, שאינו מושפע על ידי בעלי עניין בהפחתת התחרות או במניעתה;

(4) הליך ההסדרה העצמית יהיה מקצועי ונעדר פניות. ההליך יתנהל על פי נהלים אובייקטיביים, ברורים, קבועים וגלויים. ההשתתפות בהליך תהיה וולונטרית ופתוחה, בתנאים סבירים, לכל אדם העשוי להיות מושפע ממנה באופן משמעותי. גביית תשלום בגין ההשתתפות תיעשה באופן סביר בהתאם לעלות ההליך. חברות באיגוד עסקי לא תהווה תנאי להשתתפות;

(5) בדיקה, פיקוח ואכיפת הוראות ההסדרה ייעשו באופן אובייקטיבי ומקצועי על בסיס קריטריונים אובייקטיביים, מקצועיים, שוויוניים וגלויים, תוך מתן אפשרות ערר על ההחלטה. אכיפת ההסדרה תיעשה באופן מידתי, כך שלא תחרוג מהמינימום הנדרש להשגת תכלית האכיפה;

(6) הליך ההסדרה יהיה נטול פניות, לא ישלט ולא יושפע ע"י קבוצה או חברה מסוימת ויאפשר התייחסות שווה והולמת לכל הדעות והעמדות המופנות אליו;

(7) באישור עמידה בתקינה או בסטנדרט לא ייכללו תנאים או מגבלות, אלא ככל שהם נובעים ישירות מתכלית ההסדרה, חיוניים לה ובמידה שאינה עולה על הנדרש למילוי התכלית, ולא יוטלו תנאים או הגבלות הנוגעים לפעילות העסקית של המבקש, לרבות הוראות בעניין מחיר, כמות, מגוון מוצרים או זהות האנשים שעמם הוא מתקשר;

(8) האיגוד העסקי יודיע מראש על קיומו של הליך הסדרה שהוא מעורב בו;

(9) לא תוגבל הגישה לתוצרי ההסדרה אלא מטעמים מקצועיים אובייקטיביים.

(ח) מיזמים משותפים של האיגוד

46. איגודים עסקיים עשויים להיות מעורבים בפעילויות עסקיות מסוגים שונים. פעולות שהן במובהק נלוות לפעילות האיגוד והשפעתן על התחרות בענף או בין המתחרים זניחה, כגון רכישת ציוד משרדי לצרכי האיגוד, גביית דמי חבר סבירים או גביית תשלום עבור כיסוי עלות פעילות מובהקת של האיגוד, כגון הוצאת פרסום מקצועי, אינן מעוררות, ככלל,

- טיוטה -

עניין תחרותי. לעומתן, פעולות הנוגעות לליבת הפעילות העסקית, כגון שיווק משותף, רכש משותף או מיזמי מחקר ופיתוח משותפים תיבחנה על פי מהותן לאור דיני המיזמים המשותפים בין מתחרים.²⁷

47. פעולות אחרות של האיגוד העסקי עשויות להוות הסדרים כובלים בהתאם לנסיבות העניין. על האיגוד העסקי לוודא, בהתחשב במכלול נסיבות העניין, כי אינן מהוות הסדר כובל, ולחלופין לוודא כי ההסדר הכובל מאושר כדין.

ז. סוף דבר

48. חבירת מתחרים באיגוד עסקי, הגם שככלל אינה מהווה הסדר כובל כשלעצמה, מעוררת שורת חששות לפגיעה בתחרות ויכולה בנסיבות מסוימות להניב הסדרים כובלים אסורים. על האיגוד העסקי להתנהל בהתאם לכללי התנהלות שימוזערו חששות אלה וירחיקו אותו ואת החברים בו מהפרת הדין. על כללי התנהגות אלה עמדנו בגילוי הדעת.

49. על האיגוד העסקי המבקש להרחיק עצמו מהפרת הדין לכלול בתקנונו או במסמך אחר המעגן את התנהלותו הוראה המחייבת לקיים את פעילות האיגוד באופן העולה בקנה אחד עם דיני הגבלים העסקיים. על האיגוד לפעול ככל הניתן באופן סביר כדי להבטיח כי משרדיו, מוסדותיו, פעילותו השוטפת והמיוחדת, כנסים ואירועים חברתיים שהוא עורך או שהוא פורש עליהם חסותו, לא ישמשו זירה לתיאום אסור בין בעלי עסקים או להסדרים כובלים אחרים ולהביא לידיעת חבריו את כללי המותר והאסור בהתנהלות האיגוד והחברים בו.

²⁷ ר' החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין קמע לייצוג הקמעונאים בישראל בע"מ לבין קמעונאים החברים בה, 2005, הגבלים עסקיים, 5000131; החלטה בדבר מתן פטור להסדר להקמת תאגיד ייעודי למתן שירותים בתחום בריאות השן, 2013, ה"ש 5 לעיל; מ' מזרחי, "מיזם משותף כהסדר כובל", משפטים כ"ג 213.